

# Trüptaas

## Trüptaas seerumis (S-Tryptase)

Põhja-Eesti regionaalhaigla laboratooriumi immunoloogia labor

Telefonid: 617 1140; 617 2024

## Üldiseloostus

Trüptaas on nuumrakkude aktivatsiooni käigus vabanev bioloogiliselt aktiivne põletikumediaator. Trüptaas osaleb erinevates IgE-vahendatud allergilistes reaktsioonides, nuumrakkude vahendatud põletikuprotsessides, aktiveerides ka komplemendi. Põhjustab allergilisele haigusele iseloomulikke sümptomeid, sealhulgas ka anafülaktilist reaktsiooni. Uuringus määratakse üldist trüptaasi kontsentratsiooni (kaasa arvatud kõik  $\alpha$ - ja  $\beta$ -trüptaasi vormid).

## Näidustused

- Raskete allergiliste, anafülaktiliste reaktsioonide diagnoosimine ja eristamine teistest samalaadsete sümptomitega seisunditest;
- Nuumrakkude aktivatsioonisündroomi diagnoosimine;
- Süsteemse mastotsütoosi diagnoosimine;
- Baasväärtuse hindamiseks enne allergeenspetsiifilist immunoteraapiat ja provakatsiooniteste.

## Referentsväärtus

<11 µg/L

## Kliiniline tõlgendus

Nuumrakkude aktivatsiooni järgselt ca 15 min pärast hakkab trüptaasi hulk veres tõusma ja saavutab maksimumväärtuse ca 2-3 h pärast. Trüptaasi hulk püsib kõrgena 3-6 h, siis hakkab vähenema ja saavutab baasväärtuse ca 24-48 h pärast. Soovitatav on kindlaks teha individuaalne trüptaasi baasväärtus ja hinnata aktivatsiooni sellest baasväärtusest lähtuvalt.

Hinnatakse nn delta ( $\Delta$ ) trüptaasi, mis on aktivatsiooni järgselt võetud proovist saadud tulemuse ja baasväärtuse tulemuse vahe. Kui muutus on  $\geq 20\%$  baasväärtusest + 2 µg/L, siis kinnitab see

nuumrakkude aktivatsiooni. Trüptaasi baasväärtuse muutust hinnatakse eelkõige IgE vahendatud ülitundlikkusest põhjustatud anafülaktilise reaktsiooni diagnoosimisel.

#### Sisaldus üle referentspiiri

☒ anafülaktiline reaktsioon (ravimallergiast - lihasrelaksandid, anesteetikumid, opioidid, antibiootikumid, NSAID-id, lateks, koloidlahused; putukamürgid jt allergeenid). Kõrgenenud trüptaasi väärtus ei võimalda tuvastada anafülaksia põhjust.

☒ süsteemne mastotsütoos (baasväärtus algselt  $\geq 20 \mu\text{g/L}$ );

☒ hüpereosinofiilse sündroomi müeloproliferatiivne vorm;

☒ nuumrakuline leukeemia.

Trüptaasi kontsentratsioon võib samuti olla suurenenud astma, müelodüsplastilise sündroomi, ägeda müeloleukeemia või mistahes nuumrakke aktiveeriva seisundi korral.

|                                                                            |                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Proovimaterjal/-materjal</b>                                            | Veeniveri/seerum                                                                                                                                   |
| <b>Proovianum</b>                                                          | Geeliga CAT katsuti (kollane kork)                                                                                                                 |
| <b>Uuringumaterjali säilivusaeg, -temperatuur jm transpordi tingimused</b> | 20...25 °C 2 päeva;<br>2...8 °C 7 päeva;<br>-20 °C 2 kuud                                                                                          |
| <b>Teostamise sagedus</b>                                                  | Tööpäeviti 1 kord nädalas, kokkuleppel sagedamini                                                                                                  |
| <b>Proovivõtmise eritingimused</b>                                         | Anafülaksia kahtlus: esimene proov 15 min kuni 3 h peale sümptomite avaldumist ja teine proov 24-48 h pärast esimest proovi (baaskontsentratsioon) |
| <b>Segavad tegurid</b>                                                     | Heterofiilsed antikehad, reumatoidfaktor                                                                                                           |
| <b>Mõõtemeedod</b>                                                         | FEIA (fluoroensüümimmuunmeetod)                                                                                                                    |
| <b>HK kood</b>                                                             | 66709                                                                                                                                              |

## **Kasutatud kirjandus**

1. Reaktiivi infoleht, ImmunoCAP Tryptase Fluoroenzymeimmunoassay, Phadia AB Uppsala, Sweden. Directions for Use ,Versioon 52-5467-EN/04, Published 20.09.2019.
2. Ewan PW, Dugué P, Mirakian R, Dixon TA, Harper JN, Nasser SM; BSACI guidelines for the investigation of suspected anaphylaxis during general anaesthesia. Clinical & Experimental Allergy 2010; 40:15-31.

Koostanud Ilse Rinne, immunoloogia labori vanemarst

19.02.2021

Viimati uuendatud 25.09.2024